

**2025
TENYIDIE**

Total marks: 80

Time: 3 hours

General Instructions :

- i) *Approximately 15 minutes is allotted to read the question paper and revise the answers.*
- ii) *The question paper consists of 24 main questions.*
- iii) *Internal choice has been provided in some questions.*
- iv) *Write the correct question number in your answer sheet to indicate the option being attempted.*

N.B: *Check that all pages of the question paper are complete as indicated on the top left side.*

SECTION – A (Kesi Mhaphrü)

1. Thedze phrülie di ketsokecü hako kelashülie:

We u kelhou nu keshürho ha se morosuo phre. Themiae shükeiraka, kishükinyi kekra se lhou ketheguo balie vi derei puoe keshürho süko se khrülieya mo. Darubabumia ki keshürho chathako kekhuohilie vi derei keshürho ha manyamhara kemhie zo di ketsükeزالie lho tsiu khrükelie vie mo. Mia puoe puo shürho rüguo mu se menuo bakelie geinu shürho balietuo.

Keshürho ha kepenuopfü khapie u ketsü puo. U shürho ha u chü u mo mu u kele kemedoko pete bopfü ba. U shürho bu puotou balieketuoe, we kecüca cükecü-umo la se morokesuo kecücako, u chü u mo kezakecü, kemesa pie u zho chükecü, rülei mu ze menuokelie. We suokelie ki kechüki nu vo u meho di kishükinyi pepakewa ze nu u shürho ha u kinyi zo ükecü silieya. Mesakecüe u shürho la mha kemeyietho puo zo. Teisonhie dzürülukücü, mhacümhakriekücü mhodzü u dzie meteiekücü, khunhie va kenie uhu kezhükecü, teisonhie u pfhenei valiekücü hako se u zho chülie morosuo.

Kishükinyi kekra kenguse ba shierei kechükennyü kere silie lho keprei u ki kevor nhie süko mhatho kemo chütaya. Themiae shürho ba ro puo nei baya, shürho di u kele puotoukücü nunu mha kevi rhü mu chüketuo sie mha kevi chüshülie vi. Nyi mu rüü di lhou u theguo chü zo mo rei thiethie va tsopfhü mo di shürho keba sie kedithede thenou rüü mu ketheguo shi! Themia kekra keshürho ca kemeyie silie mo di u ca u krie nu keyiekewa nyi tsiu ketheguolie mu ketheguo sa nyünyü, nyilie mu nyi sa nyünyü idi kemehoukemengu-u bu u kelhou pevokewa nyi phite. We u thuo u la kevi le di keshürhoe themianuo la puoma rethor ücü si di u shürho se menuolie morosuo kekreamonyü keshürhoe u kinyi zo. Khunhie theruokesuo hieshiehieruo puo u ki kevor ze mhale meheimelozhü rei u shürho tuo mota tse mhapuorei chülie suotatuo mu mha pete le u dzükezei chü vortalie vi.

Diecako donu puotou-u kedapie thushülie:

a. U kelhou nu kedipuo se morosuo phre ga?

1

(i) Keshürho

(iii) Kishükinyi

(ii) Shükeiraka	(iv) Kechükenyü	
b. Suomia ki keshürho chatha kekhuohilie vi ga?		1
(i) Kepethamia	(iii) Phichümia	
(ii) U krü	(iv) Darubabumia	
c. Keshürho-e u _____ zo.		1
(i) Kenei	(iii) Kevi	
(ii) Kinyi	(iv) Theguo	
d. U shürho-e hau sa pu ba.		1
(i) U ki u lie	(iii) U kele kemedo	
(ii) U manyamhara	(iv) U pfhe u nei	
e. _____ kelie geinu shürho balieya.		1
(i) Mhanyi	(iii) Mhajü	
(ii) Mesakelie	(iv) Mhasi	
f. Dzukezei kepetsou thushülie.		1
(i) Ketheguo	(iii) Shürho	
(ii) Ziekecü	(iv) Dzukezie	
g. Thedze nu cayieu thushülie. U shürho tuo mota tse kimhie votatuo üsi ga?		1+1=2
h. Themia kekra kimhie di u kelhou pevowaya ga?		1+1=2

SECTION – B (Thedze Kezo)

2. Hanie puo (1) kedapie dieca krie puo nunu krie di hiepengou (100 – 150) mese nu thushülie.

- a. Noe n rüna nu leshükephrünuoko krotho nu rüzhütsatie keseu mu süla n rüna rüzhünya tsopfhükeba la sorkari kitsa rüzhütsatie kezhaui ki rüzhü nya huo kesepie kephrünuoko khruohishünükecü kecha dzeyle puo thushülie. 6

Moro

- b. N leshüki nu Tenyidie chükehieketuo la kehou puo kesekeshü mhathochie puo pebalie. Süla kimhie di pebalie shiü rükhruo mhathu thushülie.

3. Hanie puo (1) kedapie dieca hiepengou (50) mese nunu thushülie.

- a. Noe Nagamia kephrünuoko krotho-u nu kehoukrüta (President) chü ba. Krotho pesiekelie teicie hiepengou (50) tseilieketu nyiu nu kephrünuoko bu vor kepekro phreshü nu kethezhokecü phreikiepuo thupie kezashülie. 4

Moro

- b. Khrietho kenie tsie teiu nu mobile fon puo kevi mu puo kesuo dze kerüchü keba rüchü die puo thushülie.

SECTION – C (Diezho mu Thuyie)

4. Die puotou-u kedapie thushülie: 1x5=5

(a) Vor ketuo dze pesikeshü-	
(i) puya	(iii) puzhie
(ii) putuo	(iv) puwa

- (b) Tenyidie nu dietho kepe kitsuo ba ga?
 (i) 3 (iii) 5
 (ii) 4 (iv) 6
- (c) Mhapuo sedeketuo thashüyakezhau liro-
 (i) tsa (iii) nu
 (ii) ra (iv) vü
- (d) No mia vie rügu laluo _____?
 (i) memu (iii) shi
 (ii) ya (iv) ro
- (e) Puo vor di tuote. Dielou kiu diekhe nu ba ga?
 (i) Vor (iii) Di
 (ii) Tuote (iv) Puo
5. **Dieca 'we' hau se puoca kenyi diecha mu diemei diecha puopuo chüshülie.** 1+1=2
6. **Zatsekhu 1/3 hau dieca nu thushülie.** 1
7. **Dieca puokru tou-u pie rhiephi (-) kesedo thashülie.** 1
 _____ nha liecü tuo.
8. **Diesou hako puoca thushülie.**
 a. Pepupelou 1
 b. U so u mia 1
 c. Süsüoyo 1
9. **Diekhu mu dierozu kekrü kebako thu kemezhüshülie.**
 a. U melu kesuomia u se mhodzü va kekrasiaya. 1
 b. Kijüthou ko zievi se ba. 1
 c. Mha kesuo kramiemiata zhie. 1
10. **Diecha hako thuyie chüpie Tenyidie nu khashülie.** 1x5=5
 a. Shut the front door please.
 b. Whose book is this?
 c. She did not cheat on the exam as it was the wrong thing to do.
 d. Stop biting your fingernails.
 e. Be quiet now!
- SECTION – D (Diemvü)**
11. **Diecako donu puotou-u kedapie thushülie:** 1x5=5
 (a) Kedi mu Tsathouyo unie keze tase chatuo kitsuo nu vota ga?
 (i) Thenie (iii) Kerekenie
 (ii) Hiethenie (iv) Serekenie

- (b) Chüterhü kenye ki themiako suomia ketuo chatsa tuo nyüya ga?
 (i) Kethepfumia (iii) Kenyimia
 (ii) Kekuomia (iv) Terhü miavimia
- (c) Martin Luther King kiciepuo Noble Prize ngulie ga?
 (i) 1964 (iii) 1934
 (ii) 1974 (iv) 1944
- (d) Pu hu lholie n kezie ratsa _____ vi kesokezie.
 (i) yharhayayhu (iii) yharayhayhu
 (ii) yharayhayu (iv) yharhayhayhu
- (e) Kemo chalie hara tuo thienyü.
 (i) Kesuo we jü lhou rü huwo-o
 (ii) Nha mezü rho cha meluo nu kha
 (iii) Zo zhütuo mu hatsa tsurüluo
 (iv) Kezha ki we kenienue pie chü

Ketsokecü hako donu sorou (6) kedapie dieca 20 – 25 mese nunu kelashülie : 2x6=12

12. Kedipuo la kijüthou kerükrieu za pie kedieutsükerü chüwata ga?
13. Vihienue puo zuo va nu ketuo ki kimhie tuoya üsi ga?
14. Dunant mhatho therietho-u kedipuo ga?
15. Dr. Martin Luther King themia kimhiecü puo ga? Puo kedipuo se chüta ga?
16. Kezise puo nuonuo mia kitsuo nyi ga? Supuo mezeirü khou doupie chü ga?
17. Nie pie penue geizo nu kedipuo la puo nuo-u pie teiziepfü ze kemejüshü ga?
18. Rütsohouü puo thuo puo pie kedipuo ze kemejüshü ga?

Ketsokecü hako donu kenie (2) kedapie dieca 40 – 50 mese nunu kelashülie : 4x2=8

19. “Tsathou, no rüna kerekenie nunu vor mu kerekenie die rei kesiu, no whi ketuo ki thenu kezivi a kemhie huo ngu me?”
 i. Kedipfü kimhie di par tsathouyo ki die hau ketsoya ga? (2)
 ii. Tsathouyo thela nu kedipuo se kedipfü die kelashü ga? (2)
20. Kiüdi keziu tshü tsia ngu re seta ga? Supuae tshü tsia khapie puo tsü ga? Kezise-e tshü krie kitsuo thelie üsi ga? (2+1+1=4)
21. Niaki ha supuo mhatho üdi pu ga? Mu puo-e kedipuo chü sei zhü rei puo nyietaya kemo pushü ga? Niaki geizo-u nu ükezopfüe ‘Niaki’ üse puo rhi kimhie üdi pushü ga? (2+2=4)

Ketsokecü hako dieca 60 – 90 mese nunu kelashülie:

22. a. Thuophi di kedipuo silieya ga? Krase dzeu nunu thiedzü phichümia kelhou teiu ca
kenie se tsiedo kelhouzho kenie ze kemejüshülie. **1+4=5**

Moro

- b. *‘Puo kediü ze keselie moketa la lata mo, derei puo mha kezha se chü morokesuo
puo mhodziütsatie kezhi ngulie di thechü sünu ba di kechüko thekevü.’*
- i. Dieca hanu ‘Puo’ icüu supuo pu ba ga? (1)
- ii. Puo kedipuo la kediü ze kesetuoü vor ga? (2)
- iii. Puo mhatho kezha chü morosuoketa hau kedipuo pu ba shi thushülie. (2)
23. “Thevünuo puo mia sieshükewa.
Puo krü jü di mecu niaki krü
Kebayo we a kelhou mhielie.”
- i. Diecha hako geizo kiu nunu se par ga? **1**
- ii. ‘A kelhou’ hau supuo kelhou puba ga? **1**
- iii. Diecha hako kedipuo ca puba shiü thushülie. **3**
24. a. Nie pie penuo geizo hau thedze rhi nunu thushülie. **5**

Moro

- b. *“Ruopfü teiso vajokewa sie
Sümia keka pu hukelie jü
Kijü hau mha üya liro
Phou hau ki la vo teigei we.”*
- i. Ruopfü teiso hau kedipuo pu ba ga? (1)
- ii. Sümia keka icü hau suomia keka dze pu ba ga? (1)
- iii. Diecha hako geizo kiu nunu se par ga? (1)
- iv. Geizo diecha hako puoca vatshashülie. (2)
